

Σωφρονιστικό Σύστημα

Στρατηγικός
Σχεδιασμός

2018 -
2020

Υπουργείο
Δικαιοσύνης,
Διαφάνειας και
Ανθρωπίνων
Δικαιωμάτων
Γενική
Γραμματεία
Αντεγκληματικής
Πολιτικής

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγή	1
1.1. Χαιρετισμός Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Σταύρου Ν. Κοντονή	2
1.2. Νομοθετικό πλαίσιο	3
2. Σωφρονιστική πραγματικότητα	4
2.1. Οργάνωση του σωφρονιστικού συστήματος	5
2.2. Από το χθες στο σήμερα.....	6
3. Αποστολή – Βασικές Αρχές	8
4. Απολογισμός με μια ματιά	9
5. Στρατηγικοί στόχοι/ επιχειρησιακοί στόχοι	14

1. Εισαγωγή

1.1. Χαιρετισμός Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Σταύρου Κοντονή

Η πολιτική για τις φυλακές και το σωφρονιστικό σύστημα αποτελούσε πεδίο χαμηλής προτεραιότητας στο προηγούμενο χρονικό διάστημα. Ερχόταν στο επίκεντρο της πολιτικής συζήτησης κυρίως σε περιπτώσεις κρίσεων (εξεγέρσεις, αποδράσεις κλπ). Ακόμα και σήμερα, συχνά ο διάλογος εξαντλείται στην κριτική ζητημάτων, όπως τα μέτρα για την αποσυμφόρηση των φυλακών και μάλιστα χωρίς να διατυπώνονται προτάσεις για τους τρόπους επίλυσης των προβλημάτων των καταστημάτων κράτησης της χώρας.

Ακόμα περισσότερο, η αποστολή των φυλακών και του σωφρονιστικού συστήματος περιοριζόταν αποκλειστικά στην επιδίωξη της ασφάλειας, με όρους απλής διεύρυνσης της ποινικής καταστολής. Βασική στρατηγική προτεραιότητα σε επίπεδο κεντρικού σχεδιασμού ήταν η δημιουργία νέων χώρων κράτησης, δηλαδή το χτίσιμο νέων φυλακών. Ωστόσο, αποτελεί πλέον γενική παραδοχή ότι το πρόβλημα του υπερπληθυσμού δεν αντιμετωπίζεται μόνο με αύξηση των χώρων κράτησης αλλά απαιτεί συντονισμένες δράσεις σε πολλά επίπεδα.

Το **Στρατηγικό Σχέδιο για το Σωφρονιστικό Σύστημα** αποτελεί την πρώτη συνεκτική και συγκροτημένη προσπάθεια να τεθούν οι στόχοι και να καθοριστεί η στρατηγική και οι βασικές αρχές της σωφρονιστικής πολιτικής στη χώρα μας, έτσι όπως άλλωστε προτείνει σταθερά εδώ και χρόνια το Συμβούλιο της Ευρώπης. Το Σχέδιο αυτό θέτει μια θετική αποστολή για το σωφρονιστικό μας σύστημα, βασισμένη στους άξονες του σεβασμού των δικαιωμάτων, της ασφάλειας κρατουμένων και προσωπικού, της συνεχούς υποστήριξης στην επανένταξη των κρατουμένων. Παράλληλα, αναγνωρίζει τα όρια της σωφρονιστικής πολιτικής και την ανάγκη να υπάρξουν παρεμβάσεις και στο επίπεδο των ποινών, έτσι ώστε να μπορέσουν να συγκλίνουν οι προβλεπόμενες και επιβαλλόμενες με τις εκτιόμενες ποινές.

Σας καλώ λοιπόν, καθέναν στον τομέα της αρμοδιότητάς του, να συμβάλλετε στην τελική διαμόρφωση του Στρατηγικού Σχεδίου. Ο πολιτικός και επιστημονικός διάλογος είναι εδώ πολύτιμος. Παράλληλα, όμως, χωρίς τη συμβολή ολόκληρου του ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκεται σε κάθε λειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος, καμία ουσιαστική αναβάθμιση δεν μπορεί να επιτευχθεί.

Σταύρος Ν. Κοντονής

Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

1.2. Νομοθετικό πλαίσιο

Η νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία των καταστημάτων κράτησης είναι η εξής:

- Σωφρονιστικός Κώδικας (ν. 2776/1999).
- Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Καταστημάτων Κράτησης τύπου Α και Β (ΥΑ 55819/2003, ΦΕΚ Β' 463) και Καταστημάτων Κράτησης Νέων (ΥΑ 62367/2005, ΦΕΚ Β' 889).
- Κανονισμός Ασφαλείας Καταστημάτων Κράτησης (ΥΑ 104356/2014, ΦΕΚ Β' 3581).
- Νομοθεσία που διέπει την εξωτερική φρουρά (ν. 2721/1999, ν. 3388/2005, π.δ. 265/1999 και π.δ. 215/2006).

Εφαρμογή επίσης έχουν τα βασικά νομοθετήματα που θέτουν το πλαίσιο της έκτισης των στερητικών της ελευθερίας ποινών, δηλαδή το Σύνταγμα της Ελλάδας, ο Ποινικός Κώδικας και ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας.

Ευρωπαϊκές και διεθνείς συνθήκες που δεσμεύουν τη χώρα μας:

- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ν.δ. 53/1974).
- Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ν. 2462/1997).
- Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ν. 2101/1992).
- Η Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (ν. 1782/1988).
- Το προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και ο ορισμός του Συνηγόρου του Πολίτη ως «Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης» (ν. 4228/2014).

Διεθνείς οδηγίες και συστάσεις που δίνουν κατευθύνσεις για τη σωφρονιστική πολιτική (soft law):

- Οι Ευρωπαϊκοί Σωφρονιστικοί Κανόνες (European Prison Rules) του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Οι Nelson Mandela Rules της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών.
- Οι Ευρωπαϊκοί Κανόνες για τα Μέτρα και τις Ποινές που εκτίονται στην κοινότητα (European Rules on Community Sanctions and Measures) του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Οι Ευρωπαϊκοί Κανόνες Δοκιμασίας (European Probation Rules) του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Τα μέτρα που εκτίονται στην κοινότητα διέπονται από το παρακάτω νομοθετικό πλαίσιο:

- A. Εναλλακτικά μέτρα που εκτίονται με τη συνδρομή των Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής: Κοινωφελής Εργασία (αρ. 82 ΠΚ, Υπ. Απόφαση 108842/1997, ΦΕΚ Β' 1104), αναστολή υπό όρους και επιτήρηση (αρ. 100 ΠΚ), ν. 1941/1991 και π.δ. 195/1996.
- B. Εναλλακτικά μέτρα χωρίς τη συνδρομή ΕΚΑ: ηλεκτρονική επιτήρηση («βραχιολάκι», ν. 4305/2014 και π.δ. 62/2014), μέτρα για εξαρτημένους χρήστες ναρκωτικών (ν. 4139/2013).
- Γ. Αναμορφωτικά μέτρα για ανηλίκους και νέους 18-21 ετών υπό την επιμέλεια των Επιμελητών Ανηλίκων και των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων: αρ. 122-124 ΠΚ, αρ. 45^A ΚΠΔ, π.δ. 49/1979, ν. 3860/2010.

2. Σωφρονιστική Πραγματικότητα

2.1 Οργάνωση του σωφρονιστικού συστήματος

Η πολιτική ευθύνη για το σωφρονιστικό σύστημα απονέμεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τον οποίο επικουρεί ο Γενικός Γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής. Το 2016 συστάθηκε η Διεύθυνση Συντονισμού Φυλακών με σκοπό τον επιχειρησιακό συντονισμό και την επιτελική παρακολούθηση της εφαρμογής της σωφρονιστικής πολιτικής στα καταστήματα κράτησης. Η διοίκηση του σωφρονιστικού συστήματος στο σύνολό του ασκείται από την Γενική Διεύθυνση Αντεγκληματικής και Σωφρονιστικής Πολιτικής του ΥΔΔΑΔ, η οποία αναλαμβάνει την εφαρμογή και αξιολόγηση της αντεγκληματικής πολιτικής, καθώς και την κοινωνική επανένταξη των πολιτών που εκδήλωσαν παραβατική συμπεριφορά και εξέτισαν ποινές στερητικές της ελευθερίας.

Ευθύνη της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής (ΓΓΑΠ) είναι να εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις για την έκτιση των ποινών με όρους ασφάλειας και με τήρηση των ελάχιστων συνθηκών έκτισης που επιβάλλουν οι εθνικές και διεθνείς νομικές δεσμεύσεις αλλά και το επίπεδο του πολιτισμού μας. Περαιτέρω, ευθύνη της ΓΓΑΠ στο πλαίσιο ενός κράτος δικαίου είναι να εξασφαλίσει ένα επίπεδο υπηρεσιών πρόληψης και αντιμετώπισης της παραβατικότητας των ανηλίκων και νέων (ώστε να εμποδίσει την είσοδό τους στο σύστημα) αλλά και επανένταξης όσων εκτίουν ποινές έτσι ώστε να προληφθεί η υποτροπή.

Για να πετύχει τα παραπάνω αναπτύσσει δράσεις στους παρακάτω τομείς:

- **Έκτιση των στερητικών της ελευθερίας ποινών με ασφάλεια και τήρηση των διεθνών προτύπων:** μέριμνα για την ασφάλεια (στατική / δυναμική: διαχωρισμός – πρόληψη βίας – προμήθεια αναγκαίου εξοπλισμού), την υγεία (σωματική – ψυχική υγεία – απεξάρτηση), τις υποδομές, τις μεταγωγές/ μεταφορές κρατουμένων.
- Αξιόπιστη ανάπτυξη των **κοινωνικών ποινών και μέτρων** για την αποφυγή του εγκλεισμού, τη μείωση του χρόνου κράτησης και την αναλογική και με ασφάλεια τιμώρηση των καταδικασθέντων & υποδίκων προσώπων: ηλεκτρονική επιτήρηση, κοινωφελής εργασία, αναστολή υπό επιτήρηση, τακτική άδεια, απόλυση υπό όρους, ευνοϊκή μεταχείριση εξαρτημένων χρηστών, ημιελεύθερη διαβίωση, τμηματική έκτιση, ευεργετικός υπολογισμός, αγροτικές φυλακές.
- **Πρόληψη και αντιμετώπιση της παραβατικότητας των ανηλίκων** για την αποτροπή περαιτέρω εμπλοκής στο έγκλημα και την ανάπτυξη δομών στην κοινότητα: μονάδες μέριμνας νέων (Εταιρείες προστασίας ανηλίκων κλπ), αναμορφωτικά μέτρα, δικαιοσύνη φιλική προς τα παιδιά, ΚΕΣΑΘΕΑ, ομάδες προστασίας ανηλίκων, υποστήριξη οικογενειών φυλακισμένων.
- Προετοιμασία για την **επανένταξη – μετασωφρονιστική μέριμνα:** εκπαίδευση/ τεχνική κατάρτιση κρατουμένων, επαγγελματικά εργαστήρια/ παραγωγικές δραστηριότητες, αθλητισμός/ πολιτισμός, άρση των εμποδίων για επαγγελματική ένταξη, πιστοποίηση προσόντων, υποστήριξη μετά την αποφυλάκιση, κοινωνικές επιχειρήσεις για την απασχόληση εύάλωτων ομάδων (ΚΟΙΝΣΕΠ), εποπτεία και υποστήριξη του ΝΠΙΔ

«Επάνοδος» που έχει σκοπό την επανένταξη των αποφυλακισμένων, των επιτροπών κοινωνικής υποστήριξης και των Εταιρειών Προστασίας Αποφυλακισμένων.

Τα Καταστήματα Κράτησης είναι περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης και κατανέμονται γεωγραφικά ως εξής¹:

Γενικά Καταστήματα Κράτησης

26 Καταστήματα Κράτησης: Κ.Κ. Αλικαρνασσού, Κ.Κ. Άμφισσας, Κ.Κ. Γρεβενών, Κ.Κ. Γυναικών Ελεώνα Θηβών, Κ.Κ. Δομοκού, Κ.Κ. Θεσσαλονίκης, Κ.Κ. Ιωαννίνων, Κ.Κ. Κέρκυρας, Κ.Κ. Κομοτηνής, Κ.Κ. Κορυδαλλού (και Τμήμα Γυναικών), Κ.Κ. Κω, Κ.Κ. Λάρισας, Κ.Κ. Μαλανδρινού, Κ.Κ. Ναυπλίου, Κ.Κ. Νεάπολης, Κ.Κ. Νιγρίτας Σερρών, Κ.Κ. Πάτρας, Κ.Κ. Τρικάλων, Κ.Κ. Τρίπολης, Κ.Κ. Χαλκίδας, Κ.Κ. Χανίων, Κ.Κ. Χίου. Τα Κ.Κ. Δράμας και Νεάπολης Λασιθίου είναι υπό κατασκευή.

Ειδικά Καταστήματα Κράτησης Νέων (ΕΚΚΝ)

- Ε.Κ.Ν.Ν. Αυλώνα
- Ε.Κ.Κ.Ν. Βόλου
- Ε.Α.Κ.Κ.Ν. Κασαβέτειας
- Ε.Κ.Κ.Ν. Κορίνθου

Αγροτικά/ Βιοτεχνικά Καταστήματα Κράτησης

- Α.Κ.Κ. Αγιάς Χανίων, Α.Κ.Κ. Κασσάνδρας Χαλκιδικής Α.Κ.Κ. Τίρυνθας Αργολίδας
- Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών (Κ.Α.Υ.Φ. Κορυδαλλός)

Θεραπευτικά καταστήματα κράτησης

- Ψυχιατρείο Κρατουμένων Κορυδαλλού
- Νοσοκομείο Κρατουμένων Κορυδαλλού
- Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων (Κ.Α.Τ.Κ.) Ελεώνα Θηβών.

Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων & Κοινωνικής Αρωγής (ΥΕΑ & ΚΑ)

Στις έδρες των Πρωτοδικείων της χώρας λειτουργούν υπηρεσίες με εξειδικευμένο προσωπικό, με σκοπό τη συνδρομή και την επίβλεψη της εφαρμογής των αναμορφωτικών μέτρων για τους ανηλίκους και της έκτισης των εναλλακτικών ποινών για τους ενήλικες.

Αριθμός και σύνθεση του πληθυσμού των φυλακών

Με το ν. 4322/2015, αντιμετωπίστηκε άμεσα και δραστικά το πρόβλημα του υπερπληθυσμού στις φυλακές, με επείγοντα μέτρα αποσυμφόρησης, τα οποία απέφεραν σημαντική εκτόνωση στο σωφρονιστικό σύστημα. Με τη νεότερη ρύθμιση του ν. 4411/2016 παρατάθηκε μέχρι τις 28/8/2017 η ισχύς των αποσυμφορητικών διατάξεων προκειμένου να διατηρηθεί ο αριθμός των κρατουμένων κάτω από 10.000. Ο αριθμός αυτός αποτελεί το όριο αξιοπρεπούς διαβίωσης με βάση την πραγματική κατάσταση των φυλακών της χώρας.

¹ <http://www.sofron.gov.gr/stoixeia-epikoinias-filakon/>

Την 1/2/2017 ο αριθμός των κρατουμένων ανήλθε στους 9.483. Από αυτούς, 238 είναι νέοι κρατούμενοι 18 - 21 ετών (ποσοστό 2,5 %) και 11 είναι ανήλικοι κάτω των 18 ετών. Γυναίκες είναι το 5,5% των κρατουμένων (518), ενώ ο αριθμός των αλλοδαπών ανέρχεται σε 5.118 (54%). Ιδιαίτερα σημαντική είναι η μείωση του αριθμού των κρατουμένων για αδικήματα του νόμου περί ναρκωτικών, η οποία έχει σταθεροποιηθεί στο 20 περίπου τοις εκατό μετά το 2013 (2.006 κρατούμενοι την 1/2/2016), έναντι διπλάσιου ποσοστού τα προηγούμενα χρόνια. Μεγάλος παραμένει ο αριθμός των υποδίκων κρατουμένων ο οποίος ανέρχεται σταθερά στο 1/3 του συνολικού αριθμού των κρατουμένων από το 2003 και μετά (2.823 υπόδικοι την 1/2/2017).

2.2 Από το χθες στο σήμερα

Μέχρι σήμερα, αποστολή των φυλακών και του σωφρονιστικού συστήματος γενικότερα ήταν κυρίως η *επιδίωξη της ασφάλειας*, με όρους διεύρυνσης της ποινικής καταστολής. Βασική στρατηγική προτεραιότητα σε επίπεδο κεντρικού σχεδιασμού ήταν η δημιουργία νέων χώρων κράτησης, δηλαδή το χτίσιμο νέων φυλακών. Ωστόσο, αποτελεί πλέον γενική παραδοχή ότι το πρόβλημα του υπερπληθυσμού δεν αντιμετωπίζεται με αύξηση των χώρων κράτησης².

Μια δεύτερη πρακτική που έχει ευρέως χρησιμοποιηθεί εδώ και δεκαετίες είναι η *νομοθέτηση έκτακτων μέτρων αποφυλάκισης* και η νομοθετική επέκταση των κοινοτικών ποινών και μέτρων για την αντιμετώπιση επειγουσών αναγκών (επέκταση ορίων μετατροπής και αναστολής της ποινής, ευνοϊκότερες ρυθμίσεις για την υφ' όρο απόλυση, τον ευεργετικό υπολογισμό, την κατ' οίκον έκτιση, την κοινωφελή εργασία, την αναστολή υπό επιτήρηση). Ωστόσο οι παρεμβάσεις αυτές είχαν μόνο διαχειριστικό χαρακτήρα και δεν συνοδεύτηκαν από πολιτικές για την αντιμετώπιση των αιτιών του προβλήματος. Περαιτέρω, δεν προωθήθηκαν ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις ούτε έγιναν επενδύσεις πόρων (σε εποχές που υπήρχαν) για θετικές παρεμβάσεις με σκοπό τον εξανθρωπισμό του συστήματος³.

Έτσι, η χώρα μας έχει βρεθεί υπόλογη για παραβιάσεις δικαιωμάτων των κρατουμένων, καθώς οι συνθήκες κράτησης ήταν πολλές φορές απάνθρωπες: υπερβολικός συνωστισμός με τριώροφα κρεβάτια και στρώματα στους διαδρόμους, συνθήκες υγιεινής απαράδεκτες, έλλειψη βασικών υπηρεσιών υγείας, διαφθορά και βία, κίνδυνος για τη σωματική ασφάλεια των κρατουμένων αλλά και του προσωπικού. Πλήθος είναι οι εκθέσεις ευρωπαϊκών και διεθνών οργάνων⁴, εθνικών οργανισμών⁵, Ανεξάρτητων Αρχών⁶ ενώ μελανό σημείο ήταν και η Δημόσια Δήλωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων

---

² Βλ. ενδεικτικά τη Λευκή Βίβλο για τον υπερπληθυσμό του Συμβουλίου της Ευρώπης, Μάρτιος 2016, διαθέσιμο στο [http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/PRISONS/PCCP%20documents%202016/PC-CP%20\(2015\)%206_E%20Rev%203%20White%20Paper%203%20March%202016.pdf](http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/PRISONS/PCCP%20documents%202016/PC-CP%20(2015)%206_E%20Rev%203%20White%20Paper%203%20March%202016.pdf)

³ Βλ. ενδεικτικά τα πορίσματα των Διακομματικών Επιτροπών της Βουλής για το Σωφρονιστικό Σύστημα ετών 1994, 2011, 2013.

⁴ Βλ. εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας – CPT για την Ελλάδα, ετών 1994, 2001, 2005, 2007, 2008, 2009, 2011, 2013 και 2015, διαθέσιμες στο <http://www.cpt.coe.int/en/states/grc.htm>.

⁵ Βλ. ενδεικτικά εκθέσεις Διακομματικής Επιτροπής της Βουλής ό.π., ετήσια έκθεση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, έτους 2010 και άλλες παρεμβάσεις της Επιτροπής, διαθέσιμες στο <http://www.nchr.gr/index.php/2013-04-03-10-23-48/2013-04-03-10-46-55>.

⁶ Βλ. τις ετήσιες εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, ετών 2009, 2011 και την Ειδική Έκθεση του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης Βασανιστηρίων, έτους 2014, διαθέσιμη στο https://www.synigoros.gr/resources/docs/greek_web.pdf.

και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας - CPT εις βάρος της χώρας μας το 2011⁷. Για παραβιάσεις δικαιωμάτων την περίοδο 2008-2013 έχουν εκδοθεί 18 καταδικαστικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, οι οποίες έχουν καταλογίσει ποσά ύψους 1.646.017 ευρώ πλέον τόκων εις βάρος του Ελληνικού Δημοσίου.

Η μεγάλη ένταση, σταθερότητα και συνέχεια με την οποία εμφανίζονται τα παραπάνω προβλήματα τα έχουν καταστήσει πλέον δομικά. Εκτιμάται ότι μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο με συνεκτικές παρεμβάσεις με συγκεκριμένη στρατηγική, όραμα και στόχους. Βασική παράμετρος αυτής της πολιτικής χρειάζεται να είναι και οι ουσιαστικές παρεμβάσεις στο επίπεδο των ποινών καθώς και η συνεργασία με τους δικαστικούς και εισαγγελικούς λειτουργούς.

3. Αποστολή – Βασικές Αρχές

Αποστολή μας είναι

Η έκτιση των ποινών με ασφάλεια, αξιοπιστία, διαφάνεια και με σεβασμό στον άνθρωπο.

Η αλλαγή παραδείγματος, με προτεραιότητα στην επανένταξη που ξεκινά μέσα από τη φυλακή και την υποστήριξη μετά την αποφυλάκιση, καθώς και στην αναβάθμιση του ρόλου του ανθρώπινου δυναμικού.

Οι βασικές αρχές της αντεγκληματικής πολιτικής της ΓΓΑΠ είναι

- **Ανθρωπισμός – σεβασμός δικαιωμάτων και διεθνών προτύπων.**
- **Αρχή αναλογικότητας/επιείκειας με προτεραιότητα στο ηπιότερο μέσο καταστολής.**
- **Ασφάλεια κρατουμένων και προσωπικού.**
- **Προετοιμασία για την επανένταξη – υποστήριξη μετά την αποφυλάκιση.**
- **Διαφάνεια, λογοδοσία, ηλεκτρονική διακυβέρνηση.**
- **Εξορθολογισμός της διοίκησης σε όλα τα επίπεδα.**
- **Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού – εκπαίδευση, εξέλιξη.**
- **Άνοιγμα στην κοινωνία, συνεργασία με φορείς, εξωστρέφεια.**
- **Πρόληψη και αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας.**
- **Ανάπτυξη αξιόπιστων εναλλακτικών ποινών και μέτρων για καταδίκους και υποδίκους.**
- **Καταπολέμηση του στίγματος και του κοινωνικού στιγματισμού.**

---

⁷ Δημόσια Δήλωση σχετικά με την Ελλάδα, 2011, διαθέσιμη στο <http://www.cpt.coe.int/documents/grc/2011-10-inf-grc.pdf>.

Στρατηγικοί μας στόχοι είναι

1. Βελτίωση συνθηκών κράτησης – εκσυγχρονισμός υποδομών.
2. Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού – εκπαίδευση προσωπικού – διοίκηση.
3. Μείωση του υπερπληθυσμού – εναλλακτικά μέτρα και αξιόπιστη έκτισή τους - πρόληψη & αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας.
4. Ασφάλεια προσωπικού και κρατουμένων – Νομιμότητα – Έλεγχος.
5. Προετοιμασία επανένταξης – μετασφρονιστική μέριμνα.
6. Υπηρεσίες υγείας στις φυλακές σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας.

4. Απολογισμός με μια ματιά

Από το Μάρτιο του 2015 έως σήμερα έχουν γίνει συγκεκριμένα και συνεκτικά βήματα προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις:

1. Βελτίωση συνθηκών κράτησης, βελτίωση υποδομών

- Αποκλιμάκωση της ποινικής καταστολής και περιορισμός της χρήσης της φυλακής: κατάργηση των φυλακών υψίστης ασφαλείας, περιορισμός της φυλάκισης ανηλίκων, ευνοϊκές ρυθμίσεις για ευάλωτες ομάδες κρατουμένων όπως ασθενείς, μητέρες, υπερήλικες.
- Μείωση του πληθυσμού των κρατουμένων με διατήρηση του αριθμού τους σταθερά κάτω των 10.000 (αριθμός κρατουμένων στις 1/2/2017: 9,483).
- Συνακόλουθη βελτίωση των συνθηκών κράτησης με δραστική μείωση των υποβαλλόμενων προσφυγών στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
- Λειτουργία πτέρυγας στα Χανιά δυναμικότητας 120 κρατουμένων.
- Αξιολόγηση των στοιχείων για τη χωρητικότητα των καταστημάτων κράτησης με σκοπό την ακριβή αποτύπωση της χωρητικότητας για την αποσαφήνιση της δυναμικότητάς τους.
- Έκδοση «Αλαφαβηταρίου» για 1^η φορά, για την ενημέρωση των κρατουμένων για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους (στα Ελληνικά, Αγγλικά και Αλβανικά).
- Συνεργασία με την Περιφέρεια Αττικής για τη βελτίωση των υποδομών στο συγκρότημα του Κορυδαλλού και στο ΕΚΚΝ Αυλώνα, κτιριακές παρεμβάσεις και αναβάθμιση του εξοπλισμού στο Νοσοκομείο Κρατουμένων Κορυδαλλού.

2. Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού – διοίκηση - εκπαίδευση προσωπικού

- Θεσμοθέτηση και λειτουργία Διεύθυνσης Συντονισμού Φυλακών στην κεντρική υπηρεσία του ΥΔΔΑΔ.
- Τακτικές συναντήσεις ανά εξάμηνο με τους Διευθυντές των καταστημάτων κράτησης.
- Υπολογισμός για 1^η φορά μέσης δημόσιας δαπάνης ανά κρατούμενο και ημέρα κράτησης.
- Σύσταση ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής με αντικείμενο την αναμόρφωση του Σφρονιστικού Κώδικα. Αναμένεται να ολοκληρώσει το έργο της το Μάρτιο του 2017.
- Διαμόρφωση για 1^η φορά στρατηγικού σχεδιασμού για την αντεγκληματική πολιτική.
- Πρόταση για την αναδιοργάνωση των δομών των οργανικών μονάδων στις φυλακές.
- Διοργάνωση διήμερου εκπαιδευτικού σεμιναρίου για τους Διευθυντές των καταστημάτων κράτησης και στελέχη της κεντρικής υπηρεσίας του ΥΔΔΑΔ από την Επιτροπή για την

Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT) του Συμβουλίου της Ευρώπης.

- Λειτουργία της Σχολής Εισαγωγικής Εκπαίδευσης για υπαλλήλους φύλαξης και υπαλλήλους εξωτερικής φρούρησης. Δημιουργία χώρου εκπαίδευσης στην κεντρική υπηρεσία.
- Προγραμματισμός οκτώ (8) σεμιναρίων επιμόρφωσης για προσωπικό φύλαξης και εξωτερικής φρούρησης σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Κρήτη για το 2017, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης.
- Επιχειρησιακή εκπαίδευση από στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας σε συνεργασία με τα γραφεία εκπαίδευσης που λειτουργούν σε επίπεδο νομού.
- Συμμετοχή διευθυντών και στελεχών των φυλακών σε διεθνή σεμινάρια και συναντήσεις με θέματα τη ριζοσπαστικοποίηση, τους αλλοδαπούς κρατούμενους, τις αποφάσεις πλαίσιο για τη μεταφορά κρατούμενων και επιτηρούμενων (ν. 4305/2015) καθώς και συναντήσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης.

3. Προετοιμασία της επανένταξης – μετασφρονιστική μέριμνα

- Δημιουργία πέντε (5) νέων εκπαιδευτικών δομών στα καταστήματα κράτησης: τρία Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) στα καταστήματα κράτησης Χανίων, Νιγρίτας, Μαλανδρινού, ένα παράρτημα ΣΔΕ στο Νοσοκομείο Κρατούμενων Κορυδαλλού και ένα Δημοτικό Σχολείο στο κατάστημα κράτησης Γυναικών Ελεώνα Θηβών.
- Επαναλειτουργία του ΣΔΕ στο Κατάστημα Κράτησης Δομοκού—και αυτονόμηση του ΣΔΕ Καταστήματος Κράτησης Πάτρας
- Ρύθμιση ζητημάτων για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση φοιτητών ή σπουδαστών κρατούμενων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ιδίως για την παρακολούθηση των μαθημάτων και εργαστηρίων καθώς και για τη συμμετοχή τους στις εξετάσεις.
- Δέσμευση 20 θέσεων υποτροφιών από το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο σε προπτυχιακά προγράμματα για κρατούμενους. Οι πρώτοι είκοσι φοιτητές έχουν ήδη ξεκινήσει τις σπουδές τους στο ΕΑΠ.
- Λειτουργία παιδικών επισκεπτηρίων στα καταστήματα κράτησης Γρεβενών, Πάτρας, Νιγρίτας, Ελεώνα Θηβών και Χανίων με σκοπό την άμβλυση των συνεπειών του εγκλεισμού για τις οικογένειες και ιδίως τα παιδιά των κρατούμενων.
- Ηλεκτρονικό επισκεπτήριο (μέσω skype) στο κατάστημα κράτησης Γρεβενών για την επικοινωνία με συγγενικά πρόσωπα. Μελέτη της επέκτασης του θεσμού και σε άλλες φυλακές.
- Λειτουργία προγραμμάτων άθλησης σε επτά (7) καταστήματα κράτησης το 2016 σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Επέκταση της λειτουργίας προγραμμάτων άθλησης σε όλα τα καταστήματα κράτησης από το έτος 2017-18.
- Συνεργασία με τον ΟΑΕΔ για την υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης και συμβουλευτικής απασχόλησης στις φυλακές Τρικάλων, Δομοκού και Χανίων.
- Μελέτη για την αξιοποίηση του θεσμού της κοινωνικής επιχειρηματικότητας μέσα και έξω από τις φυλακές.
- Δράσεις πολιτισμού σε συνεργασία με το Εθνικό Θέατρο, το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, την Εθνική Λυρική Σκηνή και τοπικούς κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς για την ανάπτυξη δράσεων δημιουργίας και πολιτισμού στις φυλακές.

- Συμμετοχή για 1^η φορά στη Διεθνή Συνάντηση Σύγχρονης Τέχνης Art - Athina 2016 με έργα κρατουμένων και υλοποίηση της 31ης Πανελλήνιας Έκθεσης Έργων Κρατουμένων και Προϊόντων Φυλακών (ο θεσμός παρέμενε ανενεργός εδώ και 8 έτη).
- Συνεργασία με μη κυβερνητικούς φορείς και δίκτυα πολιτών με ενεργό παρουσία εντός και εκτός των φυλακών για την υποστήριξη των κρατουμένων στην πορεία τους προς την επανένταξη.

4. Ασφάλεια προσωπικού και κρατουμένων – διαφάνεια - λογοδοσία

- Αύξηση των οργανικών θέσεων του προσωπικού των φυλακών κατά 580 (ν. 4322/2015).
- Αύξηση προσωπικού με την έγκριση 657 προσλήψεων μέσω ΠΥΣ.
- Τοποθέτηση νέου προϊσταμένου στο Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης.
- Νομοθετική ρύθμιση για την αυστηρότερη αντιμετώπιση φαινομένων βίας τόσο μεταξύ κρατουμένων όσο και κατά του προσωπικού (αρ. 5 ν. 4322/2015).
- Σταδιακή ανάθεση εξωτερικών θυρωρείων των Καταστημάτων Κράτησης στην υπηρεσία εξωτερικής φρούρησης και αντίστοιχη αποδέσμευση προσωπικού φύλαξης (άρθρο 17^ο ν. 4411/2016).
- Ρύθμιση ζητημάτων για την οπλοφορία υπαλλήλων εξωτερικής φρούρησης καταστημάτων κράτησης, εκτός υπηρεσίας (ΚΥΑ 39981/2016 ΦΕΚ?)
- Έκδοση απόφασης για την αποπληρωμή από το Δημόσιο των στεγαστικών δανείων των υπαλλήλων των καταστημάτων κράτησης θυμάτων τρομοκρατικών ενεργειών (ΚΥΑ 35915/2016 ΦΕΚ?)
- Καθορισμός ελάχιστων προδιαγραφών χρήσης συστημάτων απομονωτών κινητών τηλεφώνων (jammers) στους χώρους των καταστημάτων κράτησης.
- Καθορισμός περιοχών καταστημάτων κράτησης ως «απαγορευμένων» για κάθε πτητικό μέσο, συμπεριλαμβανομένων των μη επανδρωμένων αεροσκαφών (drones), σε συνεργασία με την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας.
- Ένταξη των φυλακών στις δομές που θα ελέγχονται μέσω του Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας και του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ν. 4443/2016).
- Έκδοση υπουργικής απόφαση για την άσκηση ελέγχου στα καταστήματα κράτησης από το Ελεγκτικό Συνέδριο για τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.
- Ενίσχυση της συνεργασίας με τον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.
- Υπογραφή προγραμματικής συμφωνίας με το Συνήγορο του Πολίτη, με σκοπό μεταξύ άλλων την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στα καταστήματα κράτησης.
- Λειτουργία του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος για τη διασύνδεση των καταστημάτων κράτησης σε όλες τις εφαρμογές του (διοίκηση, διαχείριση).
- Πιλοτική λειτουργία της χρήσης του skype για την επικοινωνία των κρατουμένων με συγγενικά τους πρόσωπα στο κατάστημα κράτησης Γρεβενών.
- Άνοιγμα των φυλακών στην κοινωνία: ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές, διοργάνωση δραστηριοτήτων σε συνεργασία με τοπικούς φορείς.
- Μεταφορά των παιδιών που φιλοξενούνται στη Γυναικεία φυλακή για την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων γειτονικού παιδικού σταθμού σε συνεργασία με την τοπική κοινωνία.

5. Πρόληψη και αντιμετώπιση της παραβατικότητας των ανηλίκων

- Με το ν. 4322/2015 (αρ. 2) μειώθηκε η μέγιστη διάρκεια εγκλεισμού για ανηλίκους, προς εναρμόνιση με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Με τον ίδιο νόμο (αρ. 7) αυξήθηκε στο 15^ο (από το 13^ο) έτος η ηλικία ικανότητας προς καταλογισμό ανηλίκου, ενώ ο περιορισμός σε κατάσταση κράτησης μπορεί να επιβληθεί σε ανήλικο άνω των 15 ετών μόνο σε περιπτώσεις τέλεσης αδικημάτων κακουργηματικού χαρακτήρα που τιμωρούνται με ισόβια κάθειρξη ή για τέλεση βιασμού ανηλίκου κάτω των 15 ετών.
- Η Νομοπαρασκευαστική επιτροπή για τη δημιουργία Μονάδων Μέριμνας Νέων ολοκλήρωσε το έργο της και μελετώνται οι δυνατότητες υλοποίησης σύγχρονων μονάδων μέριμνας για ανήλικους παραβάτες και νέους σε κίνδυνο.
- Αναθεώρηση του πλαισίου για την εφαρμογή του αναμορφωτικού μέτρου της κοινωφελούς εργασίας για ανηλίκους και νέους, με βάση τις σύγχρονες αρχές του δικαίου ανηλίκων.
- Διοργάνωση για 1η φορά προγραμμάτων επιμόρφωσης των επιμελητών ανηλίκων για την ενίσχυσή τους στο έργο τους και την αναβάθμιση του ρόλου τους.
- Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων από το Ινστιτούτο Οδικής Ασφάλειας (Ι.Ο.ΑΣ.) «Πάνος Μυλωνάς», με σκοπό την πρόληψη της επικίνδυνης οδικής συμπεριφοράς και της συνδεόμενης με αυτή παραβατικότητας.

6. Εναλλακτικά μέτρα έκτισης των ποινών και αξιόπιστη εφαρμογή τους

- Ενεργοποίηση του μέτρου της ηλεκτρονικής επιτήρησης και νομοθετική παρέμβαση για την διεύρυνση των προϋποθέσεων εφαρμογής του (ν. 4356/2015) και την παράταση της περιόδου πιλοτικής εφαρμογής για 18 μήνες (ν. 4443/2016).
- Κάλυψη των κενών οργανικών θέσεων των επιμελητών ανηλίκων και κοινωνικής αρωγής μέσω μετατάξεων από το δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα καθώς και μέσω μικρού αριθμού προσλήψεων.
- Υλοποίηση έξι (6) επιμορφωτικών προγραμμάτων σε δύο θεματικές για επιμελητές ανηλίκων και κοινωνικής αρωγής σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ).
- Συμμετοχή 25 επιμελητών ανηλίκων και επιμελητών κοινωνικής αρωγής απ' όλη την Ελλάδα, σε διακρατικό πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών με τη συμμετοχή Ελλήνων και ξένων εκπαιδευτών (επαγγελματίες από Αυστρία και από Μ. Βρεανία).
- Ημερίδες ενημέρωσης για το μέτρο της ηλεκτρονικής επιτήρησης («βραχιολάκι») για δικαστές και δικηγόρους (σε δικαστήρια και δικηγορικούς συλλόγους Αθήνας, Πειραιά, Θεσσαλονίκης) καθώς και ενημερωτικές συναντήσεις σε καταστήματα κράτησης (Αθήνας, Θεσσαλονίκης) για υποδίκους κρατούμενους.
- Έκδοση ενημερωτικού εντύπου «Το Βραχιολάκι - Κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση».

7. Υπηρεσίες υγείας στις φυλακές σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας

- Πρόσληψη δέκα (10) ιατρών σε καταστημάτων κράτησης της χώρας.
- Βελτίωση υποδομών και ενίσχυση με εξοπλισμό του Νοσοκομείου Κρατουμένων Κορυδαλλού.

- Χαρακτηρισμός εννέα (9) Ειδικών Περιφερειακών Ιατρείων Καταστημάτων Κράτησης ως ιατρείων άγονων και απομακρυσμένων περιοχών για τη στελέχωση με αγροτικούς ιατρούς.
- Δικαίωμα πρόσβασης σε δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των κρατουμένων και των καταδικασθέντων που εκτίουν μέτρα στην κοινότητα, με τις διατάξεις του άρθρου 33 του ν. 4368/2016 και της Κ.Υ.Α Α3(γ)/ΓΠ/οικ. 25132/4-4-2016 (ΦΕΚ Β΄ 908).
- Ένταξη των καταστημάτων κράτησης στην ηλεκτρονική εφαρμογή για την κάλυψη της φαρμακευτικής περίθαλψης των κρατουμένων μέσω του Ε.Σ.Υ.
- Σταθερή συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας για την αναβάθμιση της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας στις φυλακές, στη βάση της αρχής της ισοδύναμης υγειονομικής περίθαλψης και την ένταξη του Νοσοκομείου Κρατουμένων στο Ε.Σ.Υ.

Ψυχική Υγεία

- Σύσταση ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής με αντικείμενο τον εκσυγχρονισμό του μέτρου ασφαλείας της φύλαξης των ακαταλόγιστων δραστών (αρ. 69 ΠΚ). Η επιτροπή περάτωσε το έργο της τον Δεκέμβριο του 2016, παραδίδοντας σχετικό σχέδιο νόμου.
- Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος για την ένταξη του Ψυχιατρείου Κρατουμένων Κορυδαλλού στο Εθνικό Σύστημα Υγείας σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας.
- Συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για την αξιοποίηση της μονάδας του 414 ΣΝΕΝ για την παροχή υπηρεσιών ψυχιατρικής και τηλεψυχιατρικής ιδίως σε καταστήματα κράτησης που βρίσκονται σε ακριτικές περιοχές.

Ναρκωτικά - Απεξάρτηση

- Τροποποιήσεις στη νομοθεσία για τα ναρκωτικά με σκοπό τη διευκόλυνση της απεξάρτησης και την υλοποίηση του δικαιώματος στη θεραπεία (ν. 4322/2015).
- Λειτουργία της πρώτης θεραπευτικής κοινότητας ΚΕΘΕΑ-ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ που στεγάζεται σε αυτόνομη πτέρυγα στο κατάστημα κράτησης Θεσσαλονίκης.
- Ενίσχυση της λειτουργίας του Κέντρου Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων (Κ.Α.Τ.Κ.) Ελεώνα Θηβών με τη διεύρυνση των προϋποθέσεων για τη μεταγωγή κρατουμένων προκειμένου να συμμετέχουν στο θεραπευτικό πρόγραμμα (Κ.Υ.Α. 90412/2016 (ΦΕΚ Β΄ 4399).
- Διοργάνωση πέντε (5) επιμορφωτικών σεμιναρίων για το επιστημονικό προσωπικό των καταστημάτων κράτησης και τους προϊσταμένους τμημάτων φύλαξης, με θέμα τη χρήση ουσιών στα καταστήματα κράτησης και την κινητοποίηση τοξικομανών κρατουμένων με σκοπό την παραπομπή σε θεραπεία. Τα σεμινάρια διοργανώθηκαν από το επιστημονικό προσωπικό του Κ.Α.Τ.Κ., χρηματοδοτήθηκαν από το ελβετικό σωματείο VEBO και τα παρακολούθησαν συνολικά 150 άτομα.

	Στρατηγικοί στόχοι	Επιχειρησιακοί στόχοι
4.1.	Βελτίωση συνθηκών κράτησης – εκσυγχρονισμός υποδομών	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Καθορισμός της χωρητικότητας των φυλακών με 3-4 τμ χώρο ανά κρατούμενο (χωρίς να υπολογίζεται ο χώρος wc - μπάνιο). ▪ Μελέτη για σταδιακή κατάργηση των θαλάμων. ▪ Εθνικό σχέδιο κατανομής κρατουμένων – προσδιορισμός λειτουργίας κάθε φυλακής και προόδου κρατουμένων μέσα στο σωφρονιστικό σύστημα -κατανομή σε φυλακές ως «πύλες εισόδου» στο σύστημα ▪ Προσδιορισμός - δημιουργία χώρων για δραστηριότητες ανά φυλακή: εκπαίδευση/ κατάρτιση/ αθλητισμός/ παραγωγικά εργαστήρια/ χώρος πολλαπλών χρήσεων ▪ Σχέδιο για τη μεταχείριση ευάλωτων ομάδων: γυναίκες, νέοι, υπερήλικες, αλλοδαποί, ψυχικά ασθενείς, χρήστες ουσιών, οροθετικοί, μη ετερόφυλα άτομα. ▪ Λειτουργία νέων πτερύγων σε Χανιά, Νιγρίτα ▪ Λειτουργία καταστήματος Δράμας. ▪ Δυνατότητες τεχνολογιών τηλεματικής ▪ Ενημέρωση νεοεισερχομένων – «Αλφαβητάρι» κρατουμένων σε τρεις γλώσσες (Ελληνικά, Αγγλικά, Αλβανικά). ▪ Μελέτη για τη λειτουργία τμημάτων ημιελεύθερης διαβίωσης <hr/> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Αναδιοργάνωση αγροτικών φυλακών: σύνταξη κανονισμού λειτουργίας - εκσυγχρονισμός παραγωγής – καθετοποίηση παραγωγής – επανεξέταση θέσεων εργασίας ▪ Δημιουργία τμήματος αγροτικής φυλακής για γυναίκες <hr/> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Καθορισμός τεχνικών προδιαγραφών για υποδομές ▪ Διερεύνηση ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων ▪ Νομιμοποίηση αυθαίρετων κατασκευών
4.2.	Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού – εκπαίδευση προσωπικού – διοίκηση	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αύξηση του προσωπικού μέσω προσλήψεων (έχει εγκριθεί ΠΥΣ για 657 προσλήψεις) ▪ Διεύθυνση Συντονισμού Φυλακών στην ΚΥ ▪ Τακτικές συναντήσεις ανά βμηνο με Διευθυντές φυλακών ▪ Περιφερειακές συναντήσεις με επιτελικά στελέχη ▪ Νέα οργανόγραμμα για τις φυλακές με προσδιορισμό αναγκών σε επιστημονικό/ ιατρικό προσωπικό και προσωπικό φύλαξης ▪ Δυνατότητες εξέλιξης όλου του προσωπικού και σύνδεση της εξέλιξης με την επιμόρφωση ▪ Εισήγηση και εφαρμογή σχεδίου για την ανάληψη της διοίκησης των τμημάτων εξωτερικής φρούρησης από υπαλλήλους εξωτερικής φρούρησης. ▪ Καθορισμός και περιγραφή ρόλων/ συνεργασιών ▪ Αντιστοίχιση με το οργανόγραμμα της ΚΥ ▪ Περιγραφή αρμοδιοτήτων/ ρόλου του προσωπικού της ΚΥ ▪ Δημιουργία Συμβουλίου Ασφαλείας στις φυλακές

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δημιουργία σχεδίου για την εκπαίδευση του προσωπικού (για θέματα όπως πρόληψη και αντιμετώπιση κρίσεων, διαπολιτισμικότητα, ψυχική υγεία, προετοιμασία επανένταξης κλπ). ▪ Δημιουργία τμήματος εκπαίδευσης στην ΚΥ και επιτροπής για να συνδράμει ▪ Επιμόρφωση επιτελικών στελεχών (Διευθυντών, προϊσταμένων τμημάτων) ▪ Εισαγωγική εκπαίδευση για 300 άτομα. ▪ Δια βίου επιμόρφωση σε συνεργασία με ΙΝΕΠ και ανάπτυξη εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. ▪ Επιχειρησιακή εκπαίδευση σε συνεργασία με ΕΛΑΣ ▪ Συνεργασία με ΕΑΠ για τριτοβάθμια εκπαίδευση ▪ Συνεργασία με άλλους φορείς/ ανάπτυξη συνεργασιών (σωματείο VEBO, ΓΓ Δια Βίου Μάθησης κλπ).
4.3.	<p>Μείωση του υπερπληθυσμού – εναλλακτικά μέτρα και αξιόπιστη έκτισή τους - πρόληψη και αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας</p>	<p><u>Μείωση του υπερπληθυσμού</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ανάθεση μελέτης για τον εντοπισμό των λόγων που προκαλούν τον υπερπληθυσμό (εκτίμηση της υποτροπής, αξιολόγηση εφαρμογής έκτακτων μέτρων αποσυμφόρησης, του ευεργετικού υπολογισμού ως συστήματος παροχής κινήτρων, της επιβάρυνσης του υπερπληθυσμού λόγω ανακλήσεων/ άρσεων της πρόωρης απόλυσης κλπ.), με αξιοποίηση της λευκής βίβλου του Συμβουλίου της Ευρώπης και κατά το δυνατόν με συμμετοχή δικαστών. ▪ Επανεκτίμηση της χρήσης κοινοτικών εναλλακτικών μέτρων (ποσόστωση σε σχέση με φυλακή) και εξέταση της διεύρυνσης χρήσης τους. ▪ Μελέτη για την αξιολόγηση της εφαρμογής των συμβάσεων και αποφάσεων πλαίσιο της ΕΕ για τη μεταφορά κρατουμένων και υιοθέτηση μέτρων για την πιο αποτελεσματική μεταφορά κρατουμένων στις χώρες καταγωγής τους. ▪ Διάλογος κυρίως με δικαστές/ εισαγγελείς και διαμόρφωση συναντίληψης για το πρόβλημα. <p><u>Εναλλακτικά μέτρα και αξιόπιστη έκτισή τους</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Αύξηση του αριθμού των επιμελητών κοινωνικής αρωγής & ανηλίκων μέσω μετατάξεων/προσλήψεων ▪ Θεσμική αναβάθμιση του ρόλου των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής με καθορισμό του τρόπου έκτισης των εναλλακτικών μέτρων ▪ Επανεξέταση του νομοθετικού πλαισίου για την ανάθεση εποπτείας των απολυόμενων υπό όρο και πιθανώς των βρισκόμενων σε κανονική άδεια από τις κατά τόπους ΥΕΑ & ΚΑ. ▪ Συνεχής επιμόρφωση σε συνεργασία με ΙΝΕΠ και πρόγραμμα Αυστριακής τεχνικής βοήθειας <p><u>Πρόληψη και αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Αύξηση του αριθμού των επιμελητών ανηλίκων και κοινωνικής αρωγής μέσω μετατάξεων/προσλήψεων ▪ Αναβάθμιση του τρόπου εφαρμογής των αναμορφωτικών μέτρων – καθορισμός πλαισίου ▪ Επιμόρφωση των επιμελητών ανηλίκων ▪ Επανεξέταση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των ΕΠΑ και των στεγών των ΕΠΑ ▪ Επανεξέταση της λειτουργίας του Ιδρύματος Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αύξηση του προσωπικού των ΕΠΑ μέσω μετατάξεων/ προσλήψεων ▪ Λειτουργία της Στέγης Βόλου για νέους στους οποίους έχει επιβληθεί ως αναμορφωτικό μέτρο του αρ. 122 ΠΚ ▪ Δημιουργία εσωτερικών κανονισμών λειτουργίας των στεγών/ ιδρύματος με στόχο την κλιμάκωση της έντασης της επιτήρησης και τον διαχωρισμό των διαμενόντων νέων με βάση τις σύγχρονες αρχές της εγκληματολογίας/ παιδαγωγικής ▪ Διαβούλευση και ψήφιση του νομοσχεδίου για τις Μονάδες Μέριμνας Νέων
4.4.	Προετοιμασία επανένταξης (Α, Β, Γ) – μετασωφρονιστική μέριμνα	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δημιουργία ατομικού πλάνου κρατουμένου με στόχο την επανένταξη, που τίθεται σε γνώση του συμβουλίου φυλακής και του φυλακτικού προσωπικού – περιοδική εκτίμηση της πορείας των κρατουμένων – αξιοποίηση της πληροφορίας για την πρόοδο των κρατουμένων στο σωφρονιστικό σύστημα. <p><i>A. Εκπαίδευση – κατάρτιση – αθλητισμός – πολιτισμός</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Καταγραφή των εκπαιδευτικών αναγκών των κρατουμένων από την ΚΥ ▪ Ορισμός υπευθύνου εκπαίδευσης ανά κατάσταση ▪ Δημιουργία σχολικών μονάδων, ΙΕΚ και προγραμμάτων μ.α. εκμάθησης ελληνικών ως δεύτερης γλώσσας για αλλοδαπούς, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας/ νομοθετική πρωτοβουλία ▪ Εργαστήρια κατάρτισης σε συνεργασία με ΟΑΕΔ ▪ Αθλητικές δραστηριότητες σε συνεργασία με ΓΓ Αθλητισμού ▪ Πολιτιστικές δραστηριότητες σε συνεργασία με φορείς και τοπική κοινωνία ▪ Δημιουργία πλάνου ανά φυλακή για τις διαθέσιμες δραστηριότητες ανά έτος από την επιστημονική ομάδα & συμβούλιο φυλακής <p><i>B. Παραγωγικά εργαστήρια – διάθεση προϊόντων</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Μελέτη της δυνατότητας αξιοποίησης του θεσμού των κοινωνικών επιχειρήσεων στις φυλακές γενικού τύπου, νέων, γυναικών και στις αγροτικές φυλακές ▪ Προετοιμασία και λειτουργία παραγωγικών εργαστηρίων με αμοιβή – πρόγραμμα Αυστριακής τεχνικής βοήθειας & Vebo ▪ Σύνδεση της παραγωγής με την κοινωνία/ μελέτη για τον τρόπο διάθεσης προϊόντων με αξιοποίηση θεσμού κοινωνικών επιχειρήσεων <p><i>Γ. Ατομική – οικογενειακή - επαγγελματική συμβουλευτική</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Λειτουργία επιστημονικής ομάδας – περιγραφή ρόλων ▪ Δημιουργία εργαλείων για τη συμβουλευτική εργασίας/ οικογένειας/ ειδικών ομάδων ▪ Εκπαίδευση επιστημονικού προσωπικού ▪ Αξιοποίηση τηλε-επικοινωνίας <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σύνδεση των επιστημονικών ομάδων των φυλακών: <ul style="list-style-type: none"> - με την ΕΠΑΝΟΔΟ – επέκταση του συστήματος ηλεκτρονικής διασύνδεσης – σύνδεση με εξειδικευμένους επαγγελματίες (πρόγραμμα Vebo)

		<ul style="list-style-type: none"> - με τις οικογένειες των φυλακισμένων και τα παιδιά τους – συνεργασία με τις ΕΠΑ και τις ΥΕΑ & ΚΑ - με τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής για προετοιμασία επανένταξης.
		<p><u>Μετασφραγιστική μέριμνα</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Επανεξέταση των θεσμών που προβλέπονται για την υποστήριξη των αποφυλακισμένων ▪ Δικτύωση και συνεργασία με δημόσιους, δημοτικούς, τοπικούς φορείς για την υποστήριξη των αποφυλακισμένων ▪ Ενίσχυση της ΕΠΑΝΟΔΟΥ και λειτουργία περιφερειακού δικτύου για την επανένταξη σε Θεσσαλονίκη, Θεσσαλία, Πελοπόννησο, Κρήτη. ▪ Ιδιαίτερη μέριμνα για την υποστήριξη των νέων που αποφυλακίζονται και την ομαλή τους ένταξη ▪ Άρση των νομικών κωλυμάτων για την επανένταξη ▪ Ευαισθητοποίηση του κοινού για την άρση των στερεοτύπων και του στιγματισμού
4.5.	Ασφάλεια προσωπικού και κρατουμένων- διαφάνεια- λογοδοσία	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δημιουργία συμβουλίου ασφαλείας στις φυλακές ▪ Καθορισμός του ελάχιστου προσωπικού φύλαξης/ εξωτερικής φρούρησης που είναι απαραίτητο για την ασφαλή λειτουργία κάθε φυλακής ▪ Αύξηση προσωπικού μέσω προσλήψεων ▪ Αναβάθμιση του ρόλου του προσωπικού με έμφαση στη δυναμική ασφάλεια/ βλ. οργανόγραμμα ▪ Δημιουργία σχεδίων ασφαλείας σε κάθε φυλακή ▪ Αξιολόγηση των αναγκών σε προμήθεια/ αναβάθμιση εξοπλισμού σε κάθε φυλακή ▪ Εκπαίδευση του προσωπικού στην πρόληψη και αντιμετώπιση σοβαρών συμβάντων ▪ Δημιουργία σχεδίων για αποκλιμάκωση κρίσεων – παρεμβάσεις σε έκτακτη ανάγκη – μέσα κατευνασμού <hr/> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Μελέτη για το ρόλο του τεχνολογικού εξοπλισμού στην αναβάθμιση της ασφάλειας στις φυλακές ▪ Σταδιακή τοποθέτηση υπαλλήλων εξωτερικής φρούρησης στα εξωτερικά θυρωρεία φυλακών <hr/> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σύστημα καταγραφής των σοβαρών συμβάντων στις φυλακές και παρακολούθηση από ΚΥ ▪ Μελέτη για καθορισμό διαδικασίας αποτελεσματικής προσφυγής (αρ. 13 ΕΣΔΑ) ▪ Εφαρμογή συστήματος καταγραφής / απάντηση παραπόνων σύμφωνα με τη μελέτη. <hr/> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Πλήρης λειτουργία του συστήματος ηλεκτρονικής διασύνδεσης στις φυλακές και την ΚΥ ▪ Δημιουργία και πιστοποίηση στατιστικών προϊόντων με πλήρη αξιοποίηση του συστήματος ηλεκτρονικής διασύνδεσης. ▪ Ανάρτηση των πιστοποιημένων στατιστικών και δημοσιεύσιμων προϊόντων στο διαδίκτυο ▪ Παρακολούθηση και ενημέρωση της σελίδας στο διαδίκτυο – δημιουργία σελίδων για κάθε φυλακή με βασικά στοιχεία, τρόπο πρόσβασης κλπ <hr/> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ενίσχυση με προσωπικό του Σώματος Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης ▪ Σταθερή συνεργασία με το Συνήγορο του Πολίτη ▪ Έλεγχος των φυλακών από το Ελεγκτικό Συνέδριο

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Έλεγχος από άλλα σώματα της διοίκησης ▪ Παρακολούθηση της λειτουργίας του θεσμού του Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας – ενημέρωση κρατουμένων και προσωπικού
4.6.	<p>Υπηρεσίες υγείας στις φυλακές σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Επαναπροκήρυξη θέσεων γιατρών που δεν προσλήφθηκαν με την τελευταία προκήρυξη ▪ Προσλήψεις νοσηλευτικού προσωπικού ▪ Ίδρυση ΕΠΙ σε όλες τις φυλακές ▪ Χαρακτηρισμός ΕΠΙ φυλακών ως ιατρείων άγονων και απομακρυσμένων περιοχών ▪ Στελέχωση με γενικούς και αγροτικούς γιατρούς ▪ Στελέχωση με επικουρικούς νοσηλευτές ▪ Επιμόρφωση ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού ▪ Δημιουργία πρωτοκόλλου για εξέταση νεοεισερχομένων/ λοιμώδη νοσήματα - εξάρτηση ▪ Συνεργασία με εξειδικευμένους φορείς για την πρόληψη λοιμωδών νοσημάτων ▪ Κανονισμός λειτουργίας ΕΠΙ και σύνδεσης με τις υπηρεσίες της φυλακής και τοπικές υπηρεσίες υγείας ▪ Καθήκοντα προσωπικού και συνεργασία με επιστημονική ομάδα/ βλ. οργανόγραμμα ▪ Συγκρότηση μικτής ομάδας εργασίας Υπ Δικαιοσύνης – Υπ Υγείας για την παρακολούθηση των παραπάνω ▪ Ένταξη Νοσοκομείου Κρατουμένων στο ΕΣΥ ▪ Διερεύνηση δυνατοτήτων για υπηρεσίες τηλε-ιατρικής <p>Δημιουργία θαλάμων κρατουμένων σε νοσοκομεία Αττικής – βελτίωση β'βαθμιας παροχής φροντίδας υγείας</p> <p><i>Ψυχική Υγεία</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ένταξη του Ψυχιατρείου Κρατουμένων στο ΕΣΥ – ΠΔ και τροπολογία για τις θέσεις προσωπικού ▪ Διερεύνηση δυνατοτήτων για υπηρεσίες τηλε-ψυχιατρικής ▪ Σύνδεση με Νοσοκομείο 414 για αξιοποίηση τηλεφωνικής γραμμής και υπηρεσιών σε απομακρυσμένες φυλακές ▪ Συνεργασία με φορείς ψυχικής υγείας όπως πχ ΕΠΑΨΥ στη Λαμία ▪ Επιμόρφωση του προσωπικού σε θέματα ψυχικής υγείας και πρόληψης αυτοκτονιών ▪ Ενημερωτικό υλικό για αυτοκτονίες ▪ Ανάπτυξη επιμορφωτικών προγραμμάτων από την Ψυχιατροδικαστική Κλινική του Αττικών <p><i>Εξαρτησιογόνες ουσίες</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Λειτουργία προγράμματος ενημέρωσης/ συμβουλευτικής σε κάθε φυλακή από εξειδικευμένο φορέα ▪ Οργάνωση του συστήματος παραπομπών σε θεραπεία, είτε σε κατάστημα όπου λειτουργεί πρόγραμμα θεραπείας, είτε στο ΚΑΤΚ, είτε στην αυτόνομη κοινότητα ΚΕΘΕΑ στη Θεσσαλονίκη. ▪ Ενίσχυση της λειτουργίας του ΚΑΤΚ ▪ Επιμόρφωση προσωπικού και επιστημονικών ομάδων σε θέματα εξαρτήσεων ▪ Συνεργασία με αναγνωρισμένους φορείς και ΕΚΤΕΠΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

- Πρωθυπουργός, κ. Α. Τσίπρας, a.tsipras@parliament.gr
- Αντιπρόεδρος Κυβέρνησης κ. Ι. Δραγασάκης, secretariat@vicepresident.gov.gr
- Υπουργός Εσωτερικών, κ. Π. Σκουρλέτης, yπουργos@ypes.gr
  - Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών, κ. Ν. Τόσκας, minister@morocp.gov.gr
  - Γενικός Γραμματέας, κ. Κ.Ν. Πουλάκης, genikos@ypes.gr
  - Γενική Γραμματέας Ισότητας των Φύλων, κ. Φ. Κούβελα, gramggif@isotita.gr
  - Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Τάξης, κ. Δ. Αναγνωστάκης, gengramdt@yptp.gr
- Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομίας και Ανάπτυξης κ. Α. Χαρίτοσης, alternate.minister@m nec.gr
  - Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Επενδύσεων και Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς, κ. Π.Κορκολής, hellaskps@m nec.gr
  - Ειδικός Γραμματέας Διαχείρισης Τομεακών ΕΠ του ΕΚΤ, κ. Γ. Ιωαννίδης, epekad.s@mou.gr
- Υπουργός Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, κ. Ν. Παππάς, minister@mindigital.gr, sec@mindigital.gr
- Υπουργός Εθνικής Άμυνας, κ. Π. Καμμένος, minister.secretary@mod.mil.gr
  - Αναπληρωτής Υπουργός Εθνικής Άμυνας, κ. Δ. Βίτσας, anyetha@mod.mil.gr
- Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων κ. Κ. Γαβρόγλου, minister@minedu.gov.gr
  - Υφυπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων κ. Δ. Μπαξεβανάκης, yfypourgos_mp@minedu.gov.gr
  - Γενικός Γραμματέας Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων κ. Ι. Παντής, gengram@minedu.gov.gr
  - Γενικός Γραμματέας Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς, κ. Π. Παπαγεωργίου, ggdvmng@minedu.gov.gr
- Αναπληρώτρια Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κ. Ρ. Αντωνοπούλου, anypapasxolisi@yeka.gr
  - Γενικός Γραμματέας Πρόνοιας, κ. Δ. Καρέλλας, ggr@yeka.gr
  - Ειδικός Γραμματέας Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας, κ. Α. Βορλόου, avorloou@mou.gr
- Υπουργός Οικονομικών, κ. Ε. Τσακαλώτος, min.secretary@minfin.gr
  - Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών, κ. Γ. Χουλιαράκης, soe@minfin.gr, alternate.minister@glk.gr
- Υπουργός Υγείας, κ. Α. Ξανθός, minister@moh.gov.gr
  - Αναπληρωτής Υπουργός Υγείας κ. Π. Πολάκης, depminister@moh.gov.gr
  - Γενικός Γραμματέας Υπουργείου Υγείας, κ. Γ. Γιαννόπουλος, secretary.gen-sec@moh.gov.gr
  - Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας Υπουργείου Υγείας, κ. Σ. Βαρδαρός, vardaross@moh.gov.gr
- Υπουργός Διοικητικής Ανασυγκρότησης, κ. Ο. Γεροβασίλη, yπουργos@y dmed.gov.gr
  - Γενικός Γραμματέας Διοικητικής Ανασυγκρότησης, κ. Γ. Θεοδωράκης, ggd@y dmed.gov.gr
  - Ειδικός Γραμματέας Εθνικού Τυπογραφείου κ. Δ. Παπαδημητρόπουλος, sset@et.gr
- Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού, κ. Λ. Κονιόρδου, minoff@culture.gr
  - Υφυπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού, κ. Γ. Βασιλειάδης, grafeioyfypourgou@gga.gov.gr
  - Γενικός Γραμματέας Αθλητισμού, κ. Ι. Συναδινός, gsofmail@gga.gov.gr
- Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Ι. Σταθάκης, secmin@ypen.gr
  - Γενική Γραμματέας Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος, κ. Ε. Κλαμπατσέα, gramchora@prv.ypeka.gr
  - Γενικός Γραμματέας Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών, κ. Μ. Βερροϊόπουλος, ggenergy@ypen.gr
- Υπουργός Μεταφορών και Υποδομών, κ. Χ. Σπίρτζης, gram-yπουργou@yme.gov.gr
- Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Ε. Αποστόλου, minister-mailbox@hq.minagric.gr
  - Γενικός Γραμματέας Αγροτικής Πολιτικής και Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων, κ. Χ. Κασίμης, ggram@hq.minagric.gr
- Υπουργός Επικρατείας, κ. Χ. Βερναρδάκης, vernardakis@ypep.gr
- Γενικός Γραμματέας Συντονισμού, κ. Δ. Παπαγιαννάκος, officegsc@g sco.gov.gr
- Πρόεδρος της Βουλής, κ. Ν. Βούτσης, president@parliament.gr, presidentsoffice@parliament.gr
  - Πρόεδρος Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Σωφρονιστικού Συστήματος και λοιπών δομών εγκλεισμού κρατουμένων, κ. Π. Κοζομπόλη, p.kozompoli@parliament.gr, m.rogala@parliament.gr
- Συνήγορος του Πολίτη, κ. Α.Ι. Ποττάκης, grafeiosynigoroy@synigoros.gr
- Ελληνική Στατιστική Αρχή, Πρόεδρος κ. Α. Θανόπουλος, elstat@statistics.gr
- Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, info@nchr.gr
- Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, info@nsk.gr
- Πρόεδρος Αρείου Πάγου, κ. Β. Θάνου, president@areiospagos.gr
- Εισαγγελέας Αρείου Πάγου, κ. Ξ. Δημητρίου, eisap@otenet.gr
- Ολομέλεια Δικηγορικών Συλλόγων, Πρόεδρος κ. Β. Αλεξανδρής, proedros@dsa.gr
- Εκκλησία της Ελλάδος, Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Ιερώνυμος Β', iaath.gr@gmail.com
- Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας, Πρόεδρος Δ.Σ. κ. Γ. Πατούλης, info@kedke.gr
- Ένωση Περιφερειών Ελλάδας, Πρόεδρος Δ.Σ. κος Κ. Αγοραστός, info@enpe.gr
- Δήμαρχος Αθηναίων, κ. Γ. Καμίνης, mayor@cityofathens.gr
- Περιφερειάρχης Αττικής, κ. Ρ. Δούρου, gperatt@patt.gov.gr
- Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, Διοικήτρια κ. Μ. Καραμεσίνη, gsec@oaed.gr
- Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης, Πρόεδρος κ. Ι. Καμτσιδου, presidentekdda@ekdd.gr
- Νομική Σχολή Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Κοσμήτορας Καθηγήτρια Δ. Καλλινίκου, webmaster@law.uoa.gr

- Τμήμα Ψυχολογίας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος Καθηγήτρια Χ. Χατζηχρήστου, secr@psych.uoa.gr
- Εργαστήριο Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ, Διευθύντρια Επίκουρη Καθηγήτρια Τ. Τζαννετάκη, t.tzan@yahoo.gr
- Νομική Σχολή Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Κοσμήτορας Καθηγητής Γ. Δέλλιος, info@law.auth.gr
- Νομική Σχολή Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Κοσμήτορας Καθηγήτρια Μ. Γιούνη, secr@law.duth.gr
- Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης και Πολιτικής Επιστήμης Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Πρόεδρος Καθηγητής Ν. Πολύζος, npolyzos@socadm.duth.gr
- Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Πρόεδρος Καθηγήτρια Δ. Καρακατσάνη, dkarakat@uop.gr
- Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πρόεδρος Διοικούσας Επιτροπής Καθηγητής Β. Καρδάσης, president@eap.gr
- Τμήμα Κοινωνιολογίας Παντείου Πανεπιστημίου, Πρόεδρος Καθηγήτρια Β. Αρτινοπούλου, vasiliki.artinopoulou@panteion.gr
- Τμήμα Ψυχολογίας Παντείου Πανεπιστημίου, Πρόεδρος Καθηγητής Π. Κορδούτης, psych@panteion.gr
- Τμήμα Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, Πρόεδρος Καθηγητής Γ. Παναγής, psychology_registry@uoc.gr
- Τμήμα Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Αιγαίου, Πρόεδρος Καθηγητής Μ. Ψημίτης, pres-soc@soc.aegean.gr
- Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας ΤΕΙ Αθήνας, Πρόεδρος Αν. Καθηγήτρια Κ. Μανιαδάκη, socialwork@teiath.gr
- Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας ΤΕΙ Κρήτης, Πρόεδρος Καθηγητής Ι. Χλιαουτάκης, jchlia@staff.teicrete.gr, kostfra@staff.teicrete.gr
- Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας, Πρόεδρος Δρ. Ι. Δρίτσας, koinergasia@teiwest.gr
- Διδρυματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Ποινικό Δίκαιο και Εξαρτήσεις», Διευθύντρια Καθηγήτρια Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, kastan@law.auth.gr
- Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, Κοσμήτορας Καθηγητής Α. Βατόπουλος, avatoropoulos@esdy.edu.gr
- 2^{ης} ΥΠΕ, Διοικήτρια κ. Όλγα Ιορδανίδου, proedros@2dype.gr
- Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής, Διοικήτρια κ. Σ. Καλαντζή, secman@psyhat.gr
- Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης, Διοικήτρια κ. Α. Γκαμπέσης, diokitis@psychothes.gr
- Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών Πρόεδρος, κ. Ε. Καφετζόπουλος, president@okana.gr
- 18 ΑΝΩ, Διευθυντής κ. Α. Κυρούσης, mps@psyhat.gr
- Κέντρο Θεραπείας Εξαρτημένων Ατόμων, Πρόεδρος Δ.Σ. κ. Γ. Μπαρδάνης, admin@kethea.gr
- Αρχηγός Ελληνικής Αστυνομίας, Αντιστράτηγος κ. Τσουβάλας, chief@astynomia.gr
- Κέντρο Μελετών Ασφάλειας, Διευθυντής κ. Β. Γκριζής, v.grizis@kemea.gr
- Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (ΕΚΤΕΠΝ), Επιστημονική Υπεύθυνη κ. Μ. Τερζίδου, mterzidou@ektepn.gr
- Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών, Γενικός Διευθυντής Αρεοπαγίτης Δ. Κράνης, info@esdi.gr
- Νέα Δημοκρατία, Πρόεδρος κ. Κ. Μητσοτάκης, kyriakos@parliament.gr
- Δημοκρατική Συμπράταξη, Πρόεδρος κ. Φ. Γεννηματά, f.gennimata@parliament.gr
- Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος, Πρόεδρος κ. Δ. Κουτσούμπας, kke@parliament.gr
- Ανεξάρτητοι Έλληνες, Πρόεδρος κ. Π. Καμμένος, p.kammenos@anexartitoiellines.gr
- Ένωση Κεντρώων, Πρόεδρος κ. Β. Λεβέντης
- Ποτάμι, Πρόεδρος κ. Σ. Θεοδωράκης, stavrostheodorakis@gmail.com
- ΓΣΕΕ, Πρόεδρος κ. Γ. Παναγόπουλος, president@gsee.gr
- ΑΔΕΔΥ, Πρόεδρος Εκτελεστικής Επιτροπής adedy@adedy.gr
- Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή Ελλάδος, Πρόεδρος κ. Γ. Βερνίκος, president@oke-esc.eu
- Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων, Πρόεδρος Δ.Σ. Πρόεδρος Πρωτοδικών Χ. Σεβαστίδης, endikeis@otenet.gr
- Ένωση Εισαγγελέων Ελλάδος, Πρόεδρος Δ.Σ. Εισαγγελέας Εφετών Δ. Ασπρογέρακας
- Σύλλογος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος, Πρόεδρος Δ.Σ. κ. Α. Τριανταφύλλου, info@skle.gr
- Πανελλήνιος Ιατρικός Σύλλογος, Πρόεδρος Δ.Σ. κ. Μ. Βλασταράκος, pisinfo@pis.gr
- Ένωση Νοσηλευτών Ελλάδος, Πρόεδρος Δ.Σ. κ. Π. Σκουτέλης, info@enne.gr
- Ελληνική Εταιρεία Εγκληματολογίας, Πρόεδρος Δ.Σ. Καθηγητής Ν. Κουράκης, info@hscriminology.gr
- Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Πρόεδρο Δ.Σ. Ομότιμη Καθηγήτρια Α. Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, info@mfhr.gr
- Ελληνική Εταιρεία Μελέτης του Εγκλήματος και του Κοινωνικού Ελέγχου, Πρόεδρος Δ.Σ. Καθηγήτρια Σ. Βιδάλη, grsscsc@gmail.com
- Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Πρόεδρος Δ.Σ. κ. Κ. Παπαπαντολέων, info@hihr.gr
- Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Κρατούμενων, kratoymenoi@gmail.com
- Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδος στο Συμβούλιο της Ευρώπης, Πρέσβυς Καθηγητής Σ. Πεπράκης, secret.grece@orange.fr, grdel@mfa.gr, greekdelegce@orange.fr
- Συμβούλιο της Ευρώπης, Τμήμα Συνεργασίας στον τομέα του Ποινικού Δικαίου, Mrs. Tanja Rakusic-Hadzic, tanja.rakusic-hadzic@coe.int
- Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT), Mr. Hugh Chetwynd, hugh.chetwynd@coe.int

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

- Αναπληρωτής Υπουργός, κ. Δ. Παπαγγελόπουλος, vyddad@justice.gov.gr
- Γενικός Γραμματέας, κ. Γ. Σάρλης gensecretary@justice.gr
- Γενική Γραμματέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Μ. Γιαννακάκη, ggdad@justice.gov.gr
- Γενικός Γραμματέας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, κ. Κ. Χρήστου, gsecretariat@gsac.gov.gr
- Ειδικός Γραμματέας του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, κ. Δ. Κασσαβέτης, eidikosgramseedd@seedd.gr
- Γενική Διεύθυνση Διοίκησης, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Μ. Αρβανίτη, marvaniti@justice.gov.gr
- Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών, Διοικητικής Υποστήριξης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, κ. Β. Νικολοπούλου, kiki_nikolopoulou@hotmail.com
- Ταμείο Χρηματοδότησεως Δικαστικών Κτιρίων, ΤΑΧΔΙΚ, taxdik@taxdik.gr
- Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών μέσω της γραμματέως, EKovani@justice.gov.gr
- Κεντρικό Συμβούλιο για την αντιμετώπιση της θυματοποίησης και της εγκληματικότητας των ανηλίκων μέσω του γραμματέα, sefstratiadis@justice.gov.gr
- Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης, Αντεισαγγελέας Αρείου Πάγου ε.τ. Σ. Μαντακιοζίδης, smantakiozidis@justice.gov.gr
- Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή Ποινικού Κώδικα, Πρόεδρος Δικηγόρος κ. Χ.Αργυρόπουλος, xargirop@otenet.gr
- Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, Πρόεδρος Αντεισαγγελέας Αρείου Πάγου Ν. Παντελής
- Καταστήματα Κράτησης και ΙΑΑΑΒ
- Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής
- Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων
- ΕΠΑΝΟΔΟΣ, Πρόεδρος Δ.Σ. Καθηγήτρια Χ. Ζαραφωνίτου, epanodos@epanodos.org.gr
- «Κτιριακές Υποδομές Α.Ε», Πρόεδρος Δ.Σ. κ. Ι. Κοντούλη, grammateia.proedrou@ktyp.gr
- Σωματείο Εργαζομένων Κεντρικής Υπηρεσίας ΥΔΑΔΔ, bobmpano@yahoo.gr, BPanopoulos@justice.gov.gr
- Ομοσπονδία Σωφρονιστικών Υπαλλήλων Ελλάδος, osye@otenet.gr
- Πανελλήνια Ομοσπονδία Υπαλλήλων Εξωτερικής Φρούρησης, ds@poyef.gr
- Σωματείο Επιμελητών Δικαστηρίων Ανηλίκων (ΣΕΔΑ), sedaepimelites@hotmail.com
- Σωματείο Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής, silogoseka@yahoo.gr